

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТА ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ В ЦИФРОВУ ЕПОХУ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 22 квітня 2026 року

Том 1

Одеса
2026

УДК 34:004:316.4(477)
С 70

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 23.04.2026 р.)*

За загальною редакцією академіка **С. В. Ківалова**

**С70 Соціально-політична та правова система України в цифрову епоху: сучасні виклики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 22 квітня 2026 р.) / заг. ред. С. Ківалова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2026. – Т. 1. – 704 с.
ISBN 978-617-8763-15-2**

Матеріали конференції узагальнюють результати наукових досліджень і практичних напрацювань учених, фахівців та представників професійних спільнот, виконаних в умовах воєнного часу та глибоких суспільних трансформацій.

У збірнику представлено широкий спектр наукових розвідок і практико-орієнтованих досліджень, що охоплюють актуальні проблеми публічного та приватного права, функціонування держави, судової та правоохоронної системи, а також трансформації суспільних процесів у цифрову епоху. Значну увагу приділено питанням адміністративного, фінансового, конституційного, міжнародного, морського та митного права, а також сучасним викликам у сфері кримінального права, кримінального процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності.

Окремі наукові секції присвячені проблемам удосконалення судоустрою, діяльності прокуратури, адвокатури та інших правоохоронних органів, розвитку трудового права і права соціального забезпечення, а також реформуванню цивільного, господарського, земельного, екологічного та енергетичного права. Збірник відображає також міждисциплінарний характер сучасних досліджень, охоплюючи питання філософії права, світових соціально-політичних процесів, соціології та психології, економіки та підприємництва в умовах війни і повоєнного відновлення. Важливе місце посідають дослідження у сфері інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту та математичного моделювання як ключових чинників забезпечення національної безпеки.

Крім того, у збірнику висвітлено проблематику педагогіки, лінгвістики права, перекладознавства, журналістики, фізичної та військової підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти та практиків у галузях права, економіки, соціології, психології, політології, інформаційних технологій і суміжних дисциплін.

УДК 34:004:316.4(477)

Відповідальний за випуск професор **М. Р. Аракелян**

Матеріали видано в авторській редакції.

ISBN 978-617-8763-15-2

© НУ «Одеська юридична академія, 2026
© Автори статей, 2026

Бевзюк Ангеліна Костянтинівна

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ. 66

Піть Ігор Юрійович

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗА СКОЄННЯ
АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОСТУПКІВ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД 68

Данілов Олександр Дмитрович

ПРАВОВИЙ СТАТУС КЕРІВНИКА АПАРАТУ СУДУ ЯК СПЕЦІАЛЬНОГО СУБ'ЄКТА
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ. 72

Зільберт Валентина Сергіївна

МАТЕРІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ: СУБ'ЄКТНИЙ СКЛАД
ТА АНТИКОРУПЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ 75

Костюк Михайло Анатолійович

ДО ВИЗНАЧЕННЯ ОБСЯГУ ТА ЗМІСТУ ГАРАНТІЙ ДЕРЖАВИ ЩОДО ВИКОНАННЯ
СУДОВИХ РІШЕНЬ. 77

Малюта Владислав Васильович

ЩОДО РОЗМЕЖУВАННЯ СФЕРИ ДІЇ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО АДМІНІСТРАТИВНУ
ПРОЦЕДУРУ» ТА ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН» ПРИ РОЗГЛЯДІ
СКАРГ 80

Негара Олена Віталіївна

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ СУБ'ЄКТНОСТІ НАДАВАЧІВ ПУБЛІЧНИХ
ПОСЛУГ 82

СЕКЦІЯ 2. АКТУАЛЬНА ГРАНІ ЗАГАЛЬНОЇ ТЕОРІЇ ПРАВА ТА ДЕРЖАВИ

Завальнюк Володимир Васильович

НАЦІОНАЛЬНА ДЕРЖАВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: СУЧАСНІ ПРАВОВІ ВИКЛИКИ 86

Мельничук Ольга Степанівна

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРАВОВИХ ДОКТРИН У КОНТЕКСТІ ГАРМОНІЗАЦІЇ ПРАВОВОЇ
СИСТЕМИ УКРАЇНИ З ACQUIS EC 89

Кравченко Сергій Петрович

ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ДОКТРИНИ ПРАВА 93

Чувакова Ганна Михайлівна

АНОМАЛІЇ ГАЛУЗЕВОЇ ЮРИДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 96

Рязанов Михайло Юрійович

НОРМАТИВНИЙ ФАКТ ЯК ФОРМА АКТУАЛІЗАЦІЇ ПРАВОВОЇ СПАДЩИНИ. 98

Антошина Ірина Володимирівна

ІНФОРМАЦІЙНА ФУНКЦІЯ ПРАВА У ЦИФРОВУ ЕРУ 102

Ковбасюк Степан Валерійович

ДО ПИТАННЯ ПРО КРИТЕРІЇ ІЕРАРХІЗАЦІЇ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ. 105

Іванчук Віра Євстафіївна

ЗАВДАННЯ ПРАВОВОГО МОНІТОРИНГУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕФЕКТИВНОСТІ
ПРАВА. 107

Грунь Олександр В'ячеславович

ЩОДО ПЕРСПЕКТИВ ВПЛИВУ ІКТ НА ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ. 110

Лисак Станіслав-Юрій Юрійович

РОЗВИТОК АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННИХ
ТРАНСФОРМАЦІЙ 113

СЕКЦІЯ 3. ІСТОРИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Аніщук Ніна Володимирівна

ВНЕСОК ОЛЕКСАНДРИ ЄФИМЕНКО У РОЗВИТОК ЖІНОЧОГО РУХУ НА ПОЧАТКУ
XX СТ. 116

повідальності має розглядатися як один із пріоритетних напрямів розвитку сучасної правової держави.

Список використаних джерел:

1. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19> (дата звернення: 02.04.2026).
2. Битяк Ю. П. Адміністративне право України : підручник. Харків : Право, 2020. 624 с.
3. Дерев'янка Б. В. Юридична відповідальність у публічному праві : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2019. 384 с.
4. OECD. Government at a Glance 2023. Paris : OECD Publishing, 2023. 250 p. URL: <https://www.oecd.org/gov/government-at-a-glance> (дата звернення: 02.04.2026).

Ключові слова: матеріальна відповідальність державних службовців, публічне адміністрування, відшкодування шкоди, корупційні ризики, воєнний стан, медіація, антикорупційна політика.

Key words: material liability of civil servants, public administration, compensation for damages, corruption risks, martial law, mediation, anti-corruption policy.

Костюк Михайло Анатолійович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри адміністративного і фінансового права*

ДО ВИЗНАЧЕННЯ ОБСЯГУ ТА ЗМІСТУ ГАРАНТІЙ ДЕРЖАВИ ЩОДО ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ

Конституційний обов'язок держави забезпечувати виконання судових рішень, встановлений ч. 2 ст. 129¹ Конституції України [1], передбачає встановлення ефективного законодавчого механізму виконання судових рішень. З урахуванням цього, держава зобов'язана забезпечувати повне та своєчасне виконання судових рішень, що є невід'ємним елементом права на судовий захист та безпосередньо передбачається положеннями ст. 6 та ст. 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [2], та підтверджується практикою Європейського Суду з прав людини.

У відповідності до цього, головним чином питання примусового виконання судових рішень врегульовано положеннями Закону України «Про виконавче провадження» [3]. Цей закон є загальним, що визначає порядок примусового виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб) незалежно від суб'єктів, які є боржниками. Водночас, особливий статус держави як учасника суспільних відносин зумовив існування численних особливостей притаманних й суб'єктам, які є носіями публічної влади, та суб'єктам, утворених з метою ре-

алізації публічних інтересів. У примусовому виконанні судових рішень ці особливості виявляються, зокрема у забороні звернення стягнення на майно чи кошти окремих категорій боржників та забороні примусової реалізації їх майна. Наприклад, положеннями Закону України «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна» [4] встановлено мораторій на застосування примусової реалізації майна державних підприємств та господарських товариств, а також господарських товариств в оборонно-промисловому комплексі, а положеннями Закону України «Про відновлення платоспроможності державних вугледобувних підприємств» [5] зупинено виконавчі провадження та заходи примусового виконання рішень щодо державних вугледобувних підприємств.

Компенсування негативних наслідків зазначених вище виключень було здійснено шляхом встановлення положеннями Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» [6] спеціального порядку виконання судових рішень. Таким чином, встановлюються гарантії держави щодо виконання судових рішень.

Обсяг зазначених гарантії держави щодо виконання судових рішень визначається насамперед за допомогою суб'єктного критерію. Так, згідно з положеннями ч. 1 ст. 2 Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» гарантії поширюються на випадки стягнення коштів та зобов'язання вчинити певні дії щодо майна, у разі якщо боржником є: (1) державний орган; (2) державне підприємство, установа, організація; (3) юридична особа, примусова реалізація майна якої забороняється відповідно до законодавства [6]. Охарактеризуємо їх.

Державним органом у чинному законодавстві України визначається «орган державної влади, в тому числі колегіальний державний орган, інший суб'єкт публічного права, незалежно від наявності статусу юридичної особи, якому згідно із законодавством надані повноваження здійснювати від імені держави владні управлінські функції, юрисдикція якого поширюється на всю територію України або на окрему адміністративно-територіальну одиницю» (абз. 5 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції» [7]). З цього визначення можливо виокремити такі ознаки державних органів, як: (а) має законодавчо визначений статус органу державної влади/колегіального органу або іншого суб'єкта публічного права; (б) здійснює від імені держави владні управлінські функції; (в) здійснює повноваження на всій території України або на території окремих адміністративно-територіальних одиниць.

Державним підприємством, установою, організацією є будь-які підприємства, установи та організації, утворені відповідно до законодавства України на основі державної власності уповноваженими органами. Іншими словами, державні підприємства, установи та організації утворюються за рішенням державних органів, а їх статутний капітал формується за рахунок державної власності.

Юридичною особою, примусова реалізація майна якої забороняється відповідно до законодавства, є будь-яка юридична особа публічного чи приватного

права, утворена відповідно до законодавства України, стосовно майна якої встановлено заборону на примусову реалізацію.

Отже, юридичних осіб, на яких як боржників поширюються гарантії держави щодо виконання судових рішень, характеризують такі ознаки: (а) юридична особа зареєстрована у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань; (б) законодавством встановлено заборону на примусову реалізацію майна такої юридичної особи. При цьому, форма заборони примусової реалізації майна не конкретизується, а тому не має юридичного значення. У зв'язку з цим, це може бути вчинено як за допомогою вказівки на конкретну юридичну особу або шляхом встановлення певних ознак, зокрема сфери діяльності тощо.

Також слід зазначити про те, що обсягом та змістом гарантій держави щодо виконання судових рішень охоплюється компенсація у разі невиконання відповідного судового рішення. Положеннями ч. 1 ст. 5 Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» [6] встановлено, що така компенсація виплачується виключно у разі, якщо відповідне судове рішення не виконується протягом трьох місяців (тобто якщо протягом цього строку стягувачу не перераховуються кошти, стягнуті судовим рішенням) у розмірі 3% річних від невиконаної суми.

Обов'язок щодо перерахування такої компенсації покладається на Державну казначейську службу України та її територіальні органи, за рахунок коштів, передбачених за бюджетною програмою для забезпечення виконання рішень суду. Таким чином, встановлені положеннями чинного законодавства гарантії держави щодо виконання судових рішень забезпечуються відповідним компенсаційним механізмом, що безперечно підвищує їх ефективність та дієвість, а також хоча б частково відновлюються права стягувачів.

Отже, визначення обсягу та змісту гарантій держави щодо виконання судових рішень здійснюється за допомогою суб'єктного критерію, що полягає у визначенні переліку суб'єктів, до яких як до боржників встановлюється спеціальний порядок виконання судових рішень про стягнення коштів та зобов'язання вчинити певні дії щодо майна.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/ed20200101#Text> (дата звернення 01.04.2026).
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) від 04.11.1950. Дата оновлення: 01.08.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення 01.04.2026).
3. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016 № 1404-VIII. Дата оновлення: 11.03.2026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#top> (дата звернення 01.04.2026).

4. Про введення мораторію на примусову реалізацію майна: Закон України від 29.11.2001 № 2864-III. Дата оновлення: 06.10.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2864-14#Text> (дата звернення 01.04.2026).

5. Про відновлення платоспроможності державних вугледобувних підприємств: Закон України від 13.04.2017 № 2021-VIII. Дата оновлення: 11.03.2026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2021-19#Text> (дата звернення 01.04.2026).

6. Про гарантії держави щодо виконання судових рішень: Закон України від 05.06.2012 № 4901-VI. Дата оновлення: 01.08.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4901-17#Text> (дата звернення 01.04.2025).

7. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. Дата оновлення: 07.02.2026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення 01.04.2026).

Ключові слова: казначейство, центральний орган виконавчої влади, рішення суду, виконання рішення суду, правове регулювання.

Key words: treasury, centralexecutivebody, courtdecision, executionofcourtdecision, legalregulation.

Малюта Владислав Васильович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри адміністративного і фінансового права*

ЩОДО РОЗМЕЖУВАННЯ СФЕРИ ДІЇ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО АДМІНІСТРАТИВНУ ПРОЦЕДУРУ» ТА ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН» ПРИ РОЗГЛЯДІ СКАРГ

Актуальність теми дослідження полягає у необхідності подолання нормативно-правової невизначеності щодо ідентифікації юридичної природи «скарги» як інструменту ініціювання адміністративної процедури. Із набранням чинності Законом України «Про адміністративну процедуру» виникла системна колізія між його положеннями та нормами Закону України «Про звернення громадян», що в умовах відсутності сталої практики може призводити до помилкової кваліфікації правовідносин суб'єктами владних повноважень.

Критичним аспектом цієї проблеми є дефіцит чітких критеріїв, за якими орган влади має відмежовувати оскарження адміністративного акта від загальних звернень щодо недоліків у діяльності органу. За таких обставин наукового обґрунтування потребує механізм розмежування зазначених законів за предметом регулювання, суб'єктом складом та правовими наслідками. Розробка прикладного алгоритму такої диференціації є фундаментальною для забезпечення принципу юридичної визначеності, впровадження стандартів належного врядування та запобігання правозастосовному свавіллю, що й зумовлює нагальну потребу у комплексному аналізі окресленої проблематики.